

ORIGINAL PAPER

Teucrium scorodonia (Lamiaceae) – a neglected species of the Ukrainian flora

Anna A. KUZEMKO ^{1,2} | Viktor O. Nachychko ³ | Vasyl I. MOCHAN ⁴ |
Roman Ya. KISH ⁵

Affiliation

¹ M.G. Kholodny Institute of Botany of the NAS of Ukraine, Kyiv, Ukraine

² F.E. Falz-Fein Biosphere Reserve Askania Nova NAAS of Ukraine, Kyiv, Ukraine

³ Ivan Franko National University of Lviv, Lviv, Ukraine

⁴ Frankfurt Zoological Society Ukraine, Lviv, Ukraine

⁵ Uzhhorod National University, Uzhhorod, Ukraine

Correspondence

Anna Kuzemko

anyameadow.ak@gmail.com

Funding information

no support

Co-ordinating Editor

Ivan Moysiienko

Data

Received: 20 December 2024

Revised: 27 September 2025

Accepted: 29 September 2025

e-ISSN 2308-9628

<https://doi.org/10.32999/ksu1990-553X/2025-21-3-3>

ABSTRACT

Question: What are the morphological, chorological, ecological and coenotic features of the newly discovered localities of *Teucrium scorodonia* in Ukraine?

Location: Zacharovanyi Krai National Nature Park and its outskirts, Khust district, Zakarpattia oblast, Ukraine.

Methods: morphological description, field survey, phytoindicative assessment

Nomenclature: vascular plants – POWO, syntaxa – FloraVeg.EU, Pladias

Results: On August, 2024, we discovered a species that has not been previously reported in the main fundamental publications on the flora of Ukraine – *Teucrium scorodonia*. The representatives of this species were found on the southern megaslope of the Velykyi Dil ridge. On August 2025 we confirmed the above locality and revealed two new localities of the species in the same national nature park. A detailed analysis of literature and herbarium materials showed that this species has existed in the flora of Ukraine for at least the last 80 years, but these facts were not taken into account when preparing fundamental floristic publications on the territory of Ukraine. Therefore, *T. scorodonia* received *de facto* status as a neglected species of the Ukrainian flora. *Teucrium scorodonia* is a European species with a sub-Atlantic distribution, scattered in Southern, Western, and Central Europe, with the northern limit of its continuous distribution reaching south Sweden and Norway, and the eastern limit includes isolated localities in Poland and east Hungary on the border with Ukraine. Most of the newly discovered populations of the species in Eastern Europe, particularly in Poland, are considered anthropogenic. In neighboring Slovakia and Czechia, however, the species is under protection. The communities where the species was recorded in Ukraine belong to three different associations of classes *Calluno-Ulicetea*, *Nardetea*, and *Epilobietea*. The localities we found belong to the R1M and R54 habitat types. The phytoindicative assessment of the habitats according to the Ellenberg Indicator Values showed that compared to the optimal conditions of the communities described in Slovakia and Spain, the localities of the species in Ukraine are characterized by cooler, wetter, and more acidic conditions.

Conclusions: Our findings of *Teucrium scorodonia* on the territory of the Zacharovanyi Krai National Nature Park can be considered the currently confirmed easternmost localities of the species in Eastern Europe. Considering the relatively low level of anthropogenic, in particular, tourist impact on the studied localities, the natural expansion of *T. scorodonia* to this territory is quite probable. Further observations of the discovered localities, as well as searching for new localities of the species in Ukraine, may shed light on its ecological and coenotic preferences and origin.

KEYWORDS

biodiversity, chorology, Ellenberg Indicator Values, EUNIS, habitat, morphology, population, syntaxonomy, Ukraine, “Zacharovanyi Krai” National Nature Park, Zakarpattia oblast

CITATION

Kuzemko, A.A., Nachychko V.O., Mochan, V.I., Kish, R.Ya. (2025). *Teucrium scorodonia* (Lamiaceae) – a neglected species of the Ukrainian flora. *Chornomorski Botanical Journal* 21 (3): 236–249. <https://doi.org/10.32999/ksu1990-553X/2025-21-3-3>

ВСТУП

Інвентаризація флори як Карпатського регіону, так і України загалом, нараховує не одне століття. Особливо активно проводиться інвентаризація біорізноманіття на територіях природно-заповідного фонду. Втім, численні знахідки рідкісних видів на охоронюваних територіях свідчать про те, що ставити крапку у питанні виявлення нових для флори України видів поки що зарано. Цілком закономірною є поява у флорі України нових адвентивних видів. Але й знахідки досі невідомих видів аборигенної флори упродовж останніх років (Bronskov & Bronskova 2024, Moysiienko et al. 2021) свідчать про те, що подальша інвентаризація флори на природоохоронних територіях не втрачає актуальності.

Національний природний парк «Зачарований край» створений у 2009 році. Більшість його території представлена буковими лісами, зокрема пралісовими ділянками високої природоохоронної цінності, що включені до переліків Світової природної спадщини ЮНЕСКО (UNESCO 2025), а також різними типами трав'яних біотопів – пустищними, сінокісними лучними, вологими високотравними тощо. Виняткове природоохоронне значення має збережений у парку один з найбільших в Українських Карпатах оліго-мезотрофний болотний комплекс Чорне Багно (Myhal et al. 2012). Втім, незважаючи на майже столітній період флористичних досліджень на цій території, флора парку залишається ще недостатньо вивченою. Так, станом на 2025 рік відомо про поширення всього 182 видів судинних рослин на території парку (Shyshkanynets et al. 2025), що свідчить про необхідність подальшої детальної інвентаризації його флори.

У 2024–2025 роках на території Національного природного парку «Зачарований край» нами було виявлено три локалітети забутого для флори України виду родини Lamiaceae – *Teucrium scorodonia*. У представленій публікації наведені морфологічний опис цього таксону, особливості його географічного поширення та еколого-ценотичної приуроченості в прилеглих регіонах (країнах) та характеристика виявлених місцезнаходжень виду в Україні.

МАТЕРІАЛИ ТА МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕНЬ

Особини виду вперше було виявлено під час експедиційного виїзду до національного природного парку «Зачарований край» у серпні 2024 року. Рослини було сфотографовано і завантажено їхні зображення на електронний ресурс iNaturalist (2025; посилання на спостереження – <https://www.inaturalist.org/observations/236039063>). Попередня ідентифікація виду була здійснена засобами iNaturalist і перевірена за літературними джерелами (Tutin & Wood 1972, Kmeťová 1993, Maglocký et al. 1999, Mártonfi 2000). Рослини було загербаризовано і відповідні зразки передано до гербаріїв Інституту ботаніки ім. М.Г. Холодного НАН України (KW) та Ужгородського національного університету (UU). Наступний виїзд на територію парку було проведено у серпні 2025 року. Під час цього виїзду було повторно досліджено згадане місцезнаходження виду, а також виявлено два його нових локуси. Геоботанічні описи угруповань за участю представників виду виконано на облікових ділянках розміром 16 м², проєктивне покриття видів судинних рослин визначалося окомірно у відсотках. Географічні координати локалітетів визначали за допомогою мобільного додатка GPS Tracks. Описи угруповань за участю *Teucrium scorodonia* були занесені до фітосоціологічної бази даних Ukrainian Grasslands Database (Kuzemko 2012). Окрім того, до бази даних було занесено аналогічні описи, наведені в літературних джерелах для територій Словаччини (Eliáš 1986) та Іспанії (Loidi et al. 2004) з метою порівняння еколого-ценотичних умов місцезнаходжень виду в різних частинах його ареалу. Фітоіндикаційна оцінка описів угруповань за участю *T. scorodonia* виконана на основі екологічних шкал Елленберга (Dengler et al. 2023) у програмі Juice (Tichý 2002). Номенклатура видів наведена за електронним ресурсом Plants of the World Online (POWO 2025) з деякими уточненнями відповідно до електронного ресурсу Euro+Med PlantBase (Euro+Med 2025).

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕНЬ

Рід *Teucrium*, що належить до родини Lamiaceae, у світовій флорі представлений 243 видами та 42 нотовидами (POWO 2025). У флорі Європи рід нараховує 49 видів (Tutin & Wood 1972), а у флорі України до сьогодні наводилося за різними джерелами від п'яти (Fedoronchuk 2022) до 13 (Klokov 1960, Mosiakin & Fedoronchuk 1999) його видів.

13 серпня 2024 року нами було виявлено ще один вид цього роду – *Teucrium scorodonia*. Особини цього виду виявлені на південному мегахилі хребта Великий Діл – центральної частини внутрішнього Вигорлат-Гутинського вулканічного пасма в межах Національного природного парку «Зачарований край». Адміністративно парк розташований у межах Хустського району Закарпатської області. Локалітет виду у кількості близько 100 генеративних особин зафіксований на території парку на окраїні невеликої галявини (0,65 га) посеред букового лісу на висоті 905 м н.р.м. Координати локалітету 48.42017° N, 23.09073° E. Особини виду були приурочені до краю галявини, однак, не притіненої наметом лісу. 7 серпня 2025 року нами був ще раз обстежений цей локалітет, у якому за рік, що пройшов з часу попереднього обстеження, кількість генеративних особин збільшилася до понад 150. Окрім того, на тій же галявині було виявлено ще один локус цього виду у кількості близько 200 особин, який розташовувався на відстані 33 м від першого локусу на відкритому місці і, очевидно, представляє ту ж саму популяцію виду. Координати цього локусу 48.42021° N, 23.09119° E, висота – 903 м н.р.м. 8 серпня 2025 року нами було виявлено ще одну популяцію виду на території, що безпосередньо прилягає до Національного природного парку «Зачарований край». У цій популяції нараховувалося близько 100 генеративних особин. Координати локалітету – 48.36888° N, 23.17322° E, висота – 592 м н.р.м. (FIGURE 1).

Аналіз основних фундаментальних зведень з флори України (Klokov 1960, Prokudin 1987, Mosiakin & Fedoronchuk 1999, Fedoronchuk 2022) та Українських Карпат (Chopyk & Fedoronchuk 2015) показав відсутність жодних згадок про цей вид. Це навело нас на думку, що цей вид може бути новим видом для флори України. Однак, більш детальний аналіз літературних даних та гербарних матеріалів показав, що насправді, *Teucrium scorodonia* не є новим видом флори України, а його поширення на території західних регіонів країни спорадично фіксувалося щонайменше впродовж останніх 80 років. Першою і, вочевидь, єдиною публікацією відомостей про поширення цього виду в Україні є праця М.Г. Попова, присвячена флорі і рослинності Карпат (Popov 1949). На С. 230 цієї роботи цитується локалітет виду («сел. Ільница, под. Крухом») на основі гербарного збору П.Й. Контного, датованого 22 липня 1946 року. Відповідний гербарний зразок («Ільниця, під Крухом (droga)», 22.07.1946, П.Й. Контний, LWS № 83508), що дійсно представляє *T. scorodonia*, сьогодні зберігається в гербарії Державного природознавчого музею НАН України (LWS). Цитоване М.Г. Поповим місцезнаходження з околиць с. Ільниця) розташоване або на території НПП «Зачарований край» або ж в безпосередній близькості до неї, і, цілком імовірно, може відповідати одному з трьох місцезнаходжень, виявлених нами. Також у гербаріях Державного природознавчого музею НАН України (LWS) та Ужгородського національного університету (UU) представлені додаткові гербарні зразки *T. scorodonia*, які підтверджують спорадичне трапляння представників виду на теренах Закарпатської та Івано-Франківської областей: Закарпатська область, Ужгородський район: «Кам'яниця – Ворочово, жел. Дорога», 20.09.1975, С.С. Фодор (UU). – Івано-Франківська область, Надвірнянський район, м. Яремче: «в зрубі на схилі над р. Жонка», 17.09.1949, В.М. Мельничук (LWS №№ 83509, 83510); «в кущах на зрубі над р. Жонка», 17.09.1949, В.М. Мельничук (LWS № 83511); «туристична дорога до хребта Яворник, на скелях», 17.09.1949, К.А. Малиновський (LWS №№ 83512, 83513). В більшості випадків представлені на зразках рослини були приурочені тут до антропогенно змінених оселищ з низьким рівнем конкуренції між видами (зруб, ділянки поруч із залізницею).

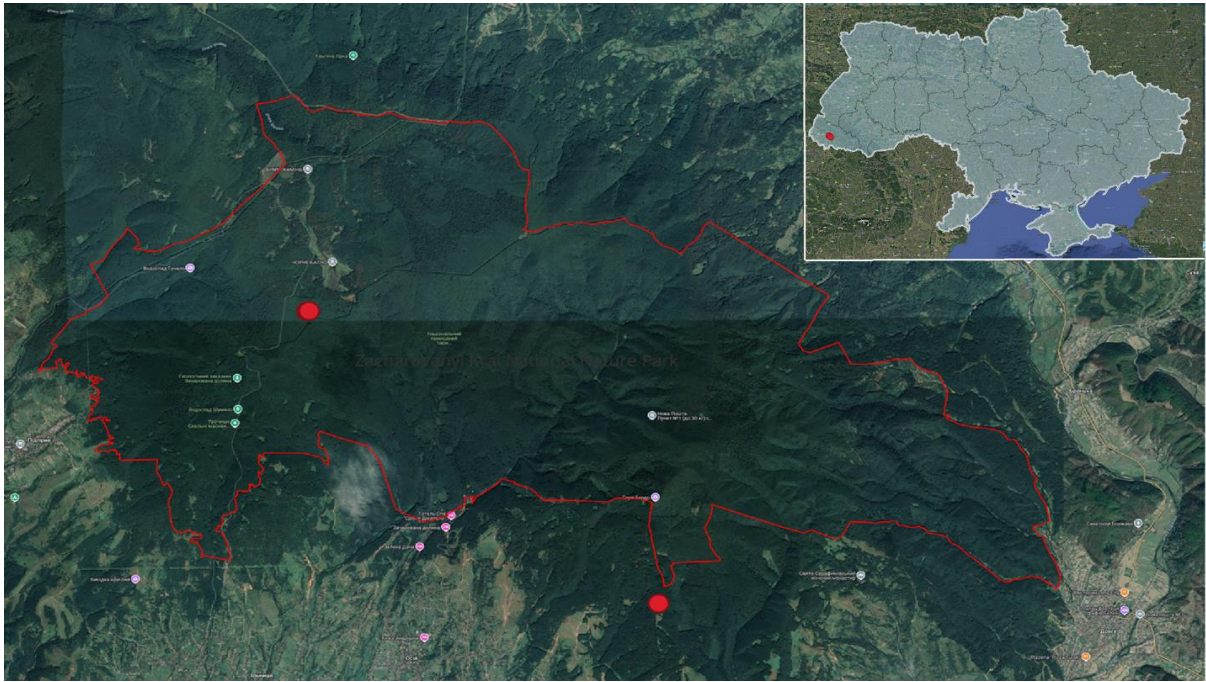

РИСУНОК 1. Карта виявлених локалітетів *Teucrium scorodonia* в межах національного природного парку «Зачарований край» та на прилеглий до нього території. Межі парку позначені тонкою червоною лінією.

FIGURE 1. Map of discovered localities of *Teucrium scorodonia* within the National Nature Park “Zacharovanyi Krai” and in the adjacent area. The boundaries of the park are marked with a thin red line.

Це може свідчити про антропогенне походження згаданих локалітетів виду та їхній тимчасовий характер, оскільки сучасними дослідженнями поширення *T. scorodonia* тут не підтверджене.

На жаль, представлені вище матеріали не були взяті до уваги при написанні фундаментальних флор, визначників та номенклатурних списків, що стосуються території України. Тому *T. scorodonia* отримав *de facto* статус забутого виду флори України. *Teucrium scorodonia* – напівкущик із розгалуженим кореневищем (FIGURE 2: A), від якого відходять підземні повзучі пагони. Стебло чотиригранне, міцне, прямостояче, догори розгалужене, біля основи – здерев’яніле, 20–50 (90) см заввишки (FIGURE 2: B). Листки черешкові; листові пластинки від трикутно-яйцеподібних до яйцеподібно-еліптичних, (3–)5–7(–9) см завдовжки, (2–)3–4(–5) см завширшки, шорстко опушені, з пильчастим краєм, неглибоко серцеподібною основою та загостреною верхівкою (FIGURE 2: E). Квітки з короткою, до 2,5 мм, квітконіжкою, зібрані кластерами по одній або дві на осі(-ях) простого або розгалуженого термінального суцвіття – тирс, що має довжину (8–)11–17 см. Приквітки від яйцеподібних до ланцетних, значно коротші за чашечку квітки. Чашечка трубчасто-дзвоникоподібна, 4–5,5 мм завдовжки, розширена при основі; при плодах вона із вираженим жилкуванням, коротко волосиста з поодинокими залозистими волосками, візуально двогуба (FIGURE 2: F). Верхня губа чашечки з одним, а нижня – з чотирма зубцями. Віночок 9–11 мм завдовжки, блідо-жовто-зелений, зрідка білий або червонуватий, рідковолосистий. Його трубка 7–10 мм завдовжки, червонувата, вдвічі довша за чашечку та вужча за відгин. Нижня губа віночка відігнута назад, дугоподібна. Тичинки виступають за межі віночка, тичинкові нитки добре помітні, сплюснені та опушені (FIGURE 2: C, D). Плоди – цинобії, складені з двох темно-коричневих еремів, кожен з яких майже округлої або широко яйцеподібної форми, від 1 до 1,7 мм завдовжки та від 1 до 1,5 мм завширшки, з довгим рубцем, що покриває третину його довжини. Ереми гладенькі при візуальному спостереженні неозброєним оком і сітчасті – при спостереженні з використанням мікроскопічної техніки (Tutin & Wood 1972, Mártonfi 2000, Czarna & Idczak 2021). Цвіте рослина в травні-вересні.

РИСУНОК 2. *Teucrium scorodonia* у національному природному парку «Зачарований край»: А – загальний вигляд популяції, В – загальний вигляд окремих рослин, С – квітки, вигляд спереду, D – квітки, вигляд збоку, Е – листки, F – рослина на стадії плодоношення. Фото А, С, D, Е, F – А. Куземко, В – Р. Кіш.

FIGURE 2. *Teucrium scorodonia* in the Zacharovanyi Krai National Nature Park: A – general view of the population, B – general view of the individual plants, C – flowers, front view, D – flowers, side view, E – leaves, F – plant in the fruiting stage. Photo A, C, D, E, F by A. Куземко; B by R. Kish.

Teucrium scorodonia – європейський вид із субатлантичним поширенням, розповсюджений у Південній, Західній і Центральній Європі. Північна межа його суцільного поширення сягає півдня Швеції та Норвегії, а східна – Польщі (переважно – у Вроцлавському воєводстві, найсхідніші локалітети виявлені у Підляському воєводстві) (Tutin & Wood 1972, Maglocký et al. 1999), північного заходу Хорватії, заходу Словаччини (нагір'я Трібеч) (Kmeťová 1993, Maglocký et al. 1999, Mártonfi 2000), крайнього заходу Угорщини (Bartha et al. 2015).

Загалом, природний ареал виду охоплює Австрію, Андорру, Бельгію, Велику Британію, Ірландію, Іспанію, Італію, о. Корсику, Косово, о. Мадейру, Нідерланди, Німеччину, Норвегію, Польщу, Португалію, о. Сардинію, Сербію, о. Сицилію, Словаччину, Словенію, Туніс, Угорщину, Францію, Хорватію, Чехію, Швейцарію. Крім того, вид є занесеним до Азорських островів, США (штати Массачусетс та Теннессі), Нової Зеландії, Канади (провінції Онтаріо та Квебек), Швеції і до о. Тасманії (Tutin & Wood 1972, POWO 2025) (FIGURES 3, 4).

Вид є доволі розповсюдженим у Європі, однак, у Центральній Європі його локалітети, ймовірно, мають вторинне походження. До прикладу, в напрямку на схід вид поширюється в північній Польщі (Mártonfi 2000). Сьогодні, за даними ресурсу iNaturalist (2025), східна межа суцільного розповсюдження *T. scorodonia* включає відокремлені локалітети у Польщі та у східній Угорщині на прикордонні з Україною. За даними інтернет-ресурсів (Euro+Med 2025, POWO 2025, Chytrý et al. 2024) цей вид є аборигенним для флори Європи. Його представники трапляються у широколистяних лісах, заростях чагарників, у парках, на узбіччях доріг та на залізничних станціях (Szafer et al. 1986, Pawłowska 1967, Czarna & Idczak 2021).

Більшість нововиявлених популяцій виду у Центрально-Східній Європі, зокрема в Польщі, відносять до таких, що мають антропогенне походження (Czarna & Idczak 2021). Натомість, у сусідніх Словаччині та Чехії вид знаходиться під охороною і занесений до Червоної книги Чехії та Словаччини з природоохоронним статусом «вразливий» (VU) у Словаччині та «низький ризик» (LR) у Чехії (Maglocký et al. 1999).

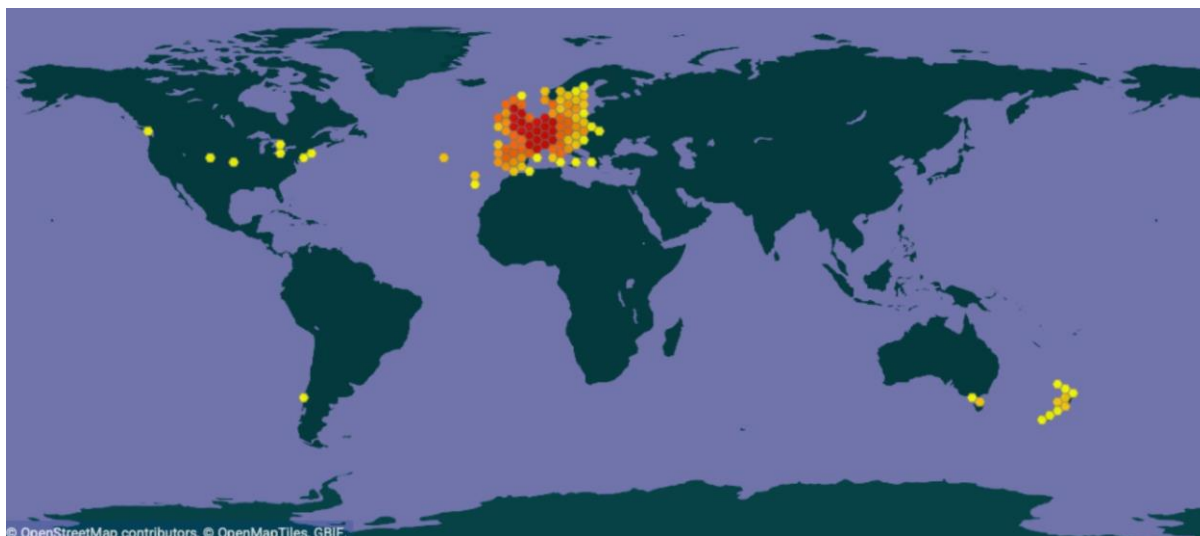

РИСУНОК 3. Поширення *Teucrium scorodonia* L. у світі за даними GBIF (2025).

FIGURE 3. Distribution of *Teucrium scorodonia* L. in the world according to GBIF (2025).

Щодо екологічної приуроченості виду, то в західній частині Центральної Європи вирізняють два відмінні екотипи – ацидофільний та кальцефільний. На противагу, у Чехії та Словаччині *T. scorodonia* трапляється тільки на кислих субстратах (Maglocký et al. 1999). Ценологічним оптимумом для виду є термофільні і мезофільні крайкові місцезростання у складі ацидофільних угруповань підсоюзу *Trifolio-Teucrienion scorodoniae* союзу *Melampyrium pratensis* порядку *Melampyro pratensis-Holcetalia mollis* (синонімічна назва *Teucrietalia scorodoniae*) класу *Trifolio-Geranietae sanguinei* (Hegedúšová Vantarová & Škodová 2014). У Словаччині, де представлені найближчі до кордонів України досліджені (а не лише ідентифіковані чи зафіксовані) локалітети виду, для нього вказується лише ацидофільний екотип, що приурочений до кислих вересовищ в угрупованні *Genisto pilosae-Callunetum teucrietosum scorodoniae*, жарнівцевих пустищ – *Calluno-Sarotamnetum* варіант з *Teucrium scorodonia*, ацидофільних дібров з дроком – *Genisto pilosae-Quercetum petraeae* (географічний варіант з *T. scorodonia*) (Eliáš 1985, 1986).

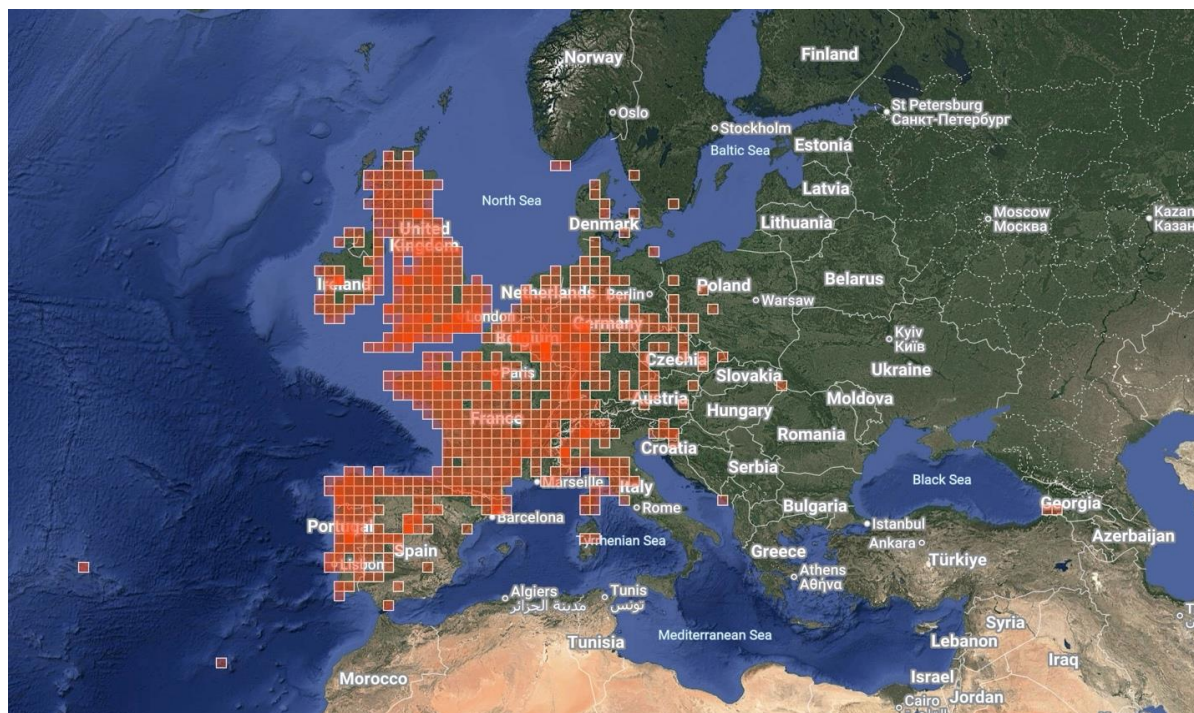

РИСУНОК 4. Поширення *Teucrium scorodonia* L. в Європі за даними iNaturalist (2025).

FIGURE 4. Distribution of *Teucrium scorodonia* L. in Europe according to iNaturalist (2025).

Екологічного оптимуму вид досягає тут як напівсвітлолюбна рослина в екотоні між чагарниками і дібровами в угрупованні *Galiopsio ladani-Teucrietum scorodoniae* (Eliáš 1986, Maglocký *et al.* 1999, Hegedüšová Vantarová & Škodová 2014).

Вторинно представники виду можуть поширюватися на відкриті обезліснені ділянки біля каменоломень, зокрема – на осипах. Для території Іспанії також зазначається приуроченість виду до угруповань класу *Trifolio-Geranietea sanguinei*. Так, у Країні Басків і Західних та Центральних Піренейх представники виду трапляються у складі асоціацій *Centaureo nemoralis-Origanetum vulgaris*, *Agrimonio-Trifolietum medii*, *Hyperico androsaemi-Teucrietum scorodoniae*, які належать до союзу *Trifolion medii* порядку *Origanetalia vulgaris* (Loidi *et al.* 2004). Тут рослини репрезентують кальцефільний екотип.

На інформаційному ресурсі Flora.Veg.EU (Chytrý *et al.* 2024) зазначено, що *T. scorodonia* є діагностичним видом класів рослинності *Quercetea roburi-petraeae*, *Lonicero-Rubetea plicati*, *Trifolio-Geranietea sanguinei*.

Ценотична характеристика оселищ виду в Україні на основі виконаних нами геоботанічних описів (TABLE 1) показала, що за видовим складом вони доволі сильно відрізняються (TABLE 1). В оселищі, якому відповідає опис № 1, домінує *Agrostis capillaris*, співдомінують *T. scorodonia*, *Nardus stricta*, *Anthoxanthum odoratum*. Проективне покриття *T. scorodonia* становить 20 %. За флористичним складом це угруповання є доволі подібним із угрупованнями асоціації *Festuco capillatae-Nardetum strictae* (союз *Violion caninae*, порядок *Nardetalia strictae*, клас *Nardetea strictae*). Оселище, репрезентоване описом № 2, характеризується домінуванням *T. scorodonia*, співдомінуванням *Carex brizoides* і *Nardus stricta*. Проективне покриття *T. scorodonia* становить 50 %. За видовим складом це угруповання можна віднести до асоціації *Calamagrostio arundinaceae-Vaccinietum myrtilli* (союз *Genisto pilosae-Vaccinion*, порядок *Vaccinio myrtilli-Genistetalia pilosae*, клас *Calluno-Ulicetea*). Опис № 3 виконаний у монодомінантних заростях *Pteridium aquilinum*, який репрезентує найвищий під'ярус трав'яного ярусу. У нижчому під'ярусі домінують *Agrostis capillaris* і *Fragaria vesca*. Проективне покриття *T. scorodonia* складає 3 %. Це угруповання належить до асоціації *Pteridietum aquilini* (союз

Fragarion vescae, порядок *Circaeo lutetianae-Stachyetalia sylvaticae*, клас *Epilobietea angustifolii*). Отже, усі наведені вище угруповання (описи № 1–№ 3) були віднесені нами до різних класів рослинності, що є свідченням широкої ценотичної амплітуди *T. scorodonia* в Україні. Слід зауважити, що усі три асоціації за участю цього виду наводяться для території України вперше. В межах ареалу виду, як вже зазначалося, його ценотичний оптимум відповідає узлісним угрупованням класу *Trifolio-Geranietea sanguinei*.

ТАБЛИЦЯ 1. Геоботанічні описи рослинних угруповань за участю *Teucrium scorodonia* в Україні
TABLE 1. Vegetation plots with the presence of *Teucrium scorodonia* in Ukraine

Номер опису	ЯРУС*	1	2	3
Дата		07.08.2025	07.08.2025	08.08.2025
Площа опису (м ²)		16.00	16.00	25.00
Загальне проєктивне покриття (%)		100	100	100
Проєктивне покриття чагарникового ярусу (%)		50	10	10
Проєктивне покриття трав'яного ярусу (%)		100	100	100
Проєктивне покриття підстилки (%)		60	80	40
Широта, N 00.000000°		48.420150	48.420210	48.368880
Довгота, E 00.000000°		23.090750	23.091190	23.173220
Висота н.р.м., м		905	903	592
<i>Teucrium scorodonia</i>	Н	2	4	1
<i>Agrostis capillaris</i>	Н	3	+	2
<i>Anthoxanthum odoratum</i>	Н	2	г	г
<i>Calamagrostis arundinacea</i>	Н	г	+	.
<i>Carex brizoides</i>	Н	.	3	.
<i>Carex echinata</i>	Н	.	г	.
<i>Carex nigra</i>	Н	г	.	.
<i>Carex pallescens</i>	Н	г	.	.
<i>Crataegus monogyna</i>	Н	.	.	г
<i>Epilobium angustifolium</i>	Н	.	г	.
<i>Euphorbia cyparissias</i>	Н	.	.	г
<i>Festuca rubra</i>	Н	2	+	г
<i>Fragaria vesca</i>	Н	.	.	2
<i>Gentiana asclepiadea</i>	Н	.	г	.
<i>Hypericum maculatum</i>	Н	г	г	г
<i>Juncus effusus</i>	Н	г	.	.
<i>Luzula luzuloides</i>	Н	г	.	.
<i>Nardus stricta</i>	Н	2	2	.
<i>Plantago lanceolata</i>	Н	.	.	г
<i>Poa chaixii</i>	Н	.	1	.
<i>Potentilla erecta</i>	Н	+	г	1
<i>Pteridium aquilinum</i>	Н	.	.	4
<i>Rubus glandulosus</i>	С	.	.	г
<i>Rubus idaeus</i>	С	+	г	.
<i>Rumex acetosella</i>	Н	г	.	г
<i>Salvia glutinosa</i>	Н	.	.	г
<i>Stellaria graminea</i>	Н	г	.	.
<i>Taraxacum</i> sect. <i>Taraxacum</i>	Н	.	.	г
<i>Vaccinium myrtillus</i>	Н	.	1	.
<i>Veronica chamaedrys</i>	Н	.	.	г
<i>Veronica officinalis</i>	Н	.	.	г
<i>Viola canina</i>	Н	.	.	+

Примітка: * Н – трав'яний, С – чагарниковий.

ТАБЛИЦЯ 2. Синоптична таблиця описів рослинності за участю *Teucrium scorodonia* в Україні (оригінальні дані), Словаччині (за [Eliáš 1986](#), *Galeopsis ladani-Teucrietum scorodoniae*, таблиця 4, описи 1-16) та Іспанії (за [Loidi et al. 2004](#), *Hyperico androsaemi-Teucrietum scorodoniae*, таблиця 3, описи 1-11, 15-17, 19)

TABLE 2. Synoptic table of vegetation plots with the presence of *Teucrium scorodonia* in Ukraine (original data), Slovakia (according to [Eliáš 1986](#), *Galeopsis ladani-Teucrietum scorodoniae*, Table 4, relevés 1-16) and Spain (according to [Loidi et al. 2004](#), ass. *Hyperico androsaemi-Teucrietum scorodoniae*, Table 3, relevés 1-11, 15-17, 19)

Країна	UA	SK	ES
Кількість описів	3	16	15
<i>Potentilla erecta</i>	V	.	I
<i>Hypericum maculatum</i>	V	.	.
<i>Calamagrostis arundinacea</i>	IV	.	.
<i>Rubus idaeus</i>	IV	.	.
<i>Nardus stricta</i>	IV	.	.
<i>Carex echinata</i>	II	.	.
<i>Carex nigra</i>	II	.	.
<i>Epilobium angustifolium</i>	II	.	.
<i>Carex brizoides</i>	II	.	.
<i>Vaccinium myrtillus</i>	II	.	.
<i>Stellaria graminea</i>	II	.	.
<i>Viola canina</i>	II	.	.
<i>Veronica officinalis</i>	II	I	.
<i>Crataegus monogyna</i>	II	I	.
<i>Salvia glutinosa</i>	II	.	.
<i>Taraxacum</i> sect. <i>Taraxacum</i>	II	.	.
<i>Juncus effusus</i>	II	.	.
<i>Rubus glandulosus</i>	II	.	.
<i>Poa chaixii</i>	II	.	.
<i>Carex pallescens</i>	II	.	.
<i>Veronica chamaedrys</i>	II	.	I
<i>Luzula luzuloides</i>	II	I	.
<i>Gentiana asclepiadea</i>	II	.	.
<i>Avenella flexuosa</i>	.	V	.
<i>Calluna vulgaris</i>	.	IV	.
<i>Galeopsis ladanum</i>	.	IV	.
<i>Rosa canina</i>	.	IV	.
<i>Quercus dalechampii</i>	.	IV	.
<i>Genista pilosa</i>	.	III	.
<i>Allium flavum</i>	.	III	.
<i>Polytrichum piliferum</i>	.	III	.
<i>Vincetoxicum hirundinaria</i>	.	III	.
<i>Rubus fruticosus</i> aggr.	.	III	.
<i>Linaria genistifolia</i>	.	II	.
<i>Fallopia dumetorum</i>	.	II	.
<i>Rubus occidentalis</i>	.	II	.
<i>Allium schoenoprasum</i>	.	II	.
<i>Aria edulis</i>	.	II	.
<i>Galium intermedium</i>	.	II	.
<i>Poa nemoralis</i>	.	II	.
<i>Robinia pseudoacacia</i>	.	II	.
<i>Melica uniflora</i>	.	II	.
<i>Viscaria vulgaris</i>	.	II	.
<i>Pilosella bauhini</i>	.	II	.
<i>Jasione montana</i>	.	II	I
<i>Centaurea debeauxii</i>	.	.	V
<i>Lotus corniculatus</i>	.	.	V
<i>Picris hieracioides</i>	.	.	IV

<i>Brachypodium pinnatum</i>	.	.	IV
<i>Medicago lupulina</i>	.	.	IV
<i>Dactylis glomerata</i>	.	.	IV
<i>Daucus carota</i>	.	.	III
<i>Hypochaeris radicata</i>	.	.	III
<i>Origanum vulgare</i>	.	.	III
<i>Sonchus oleraceus</i>	.	.	II
<i>Leucanthemum pallens</i>	.	.	II
<i>Hypericum pulchrum</i>	.	.	II
<i>Vicia pubescens</i>	.	.	II
<i>Hypericum androsaemum</i>	.	.	II
<i>Centaureum erythraea</i>	.	.	II
<i>Blackstonia perfoliata</i>	.	.	II
<i>Daboecia cantabrica</i>	.	.	II
<i>Galium mollugo</i>	.	.	II
<i>Vicia bithynica</i>	.	.	II
<i>Polygala vulgaris</i>	.	.	II
<i>Solidago virgaurea</i>	.	.	II
<i>Digitalis purpurea</i>	.	.	II
<i>Lapsana communis</i>	.	.	II
<i>Pentstemon squarrosus</i>	.	.	II
<i>Crepis capillaris</i>	.	.	II
<i>Vicia sativa</i> aggr.	.	.	II
<i>Anthoxanthum odoratum</i>	V	.	IV
<i>Festuca rubra</i>	V	.	III
<i>Rumex acetosella</i>	IV	III	.
<i>Euphorbia cyparissias</i>	II	II	.
<i>Plantago lanceolata</i>	II	.	II
<i>Pteridium aquilinum</i>	II	.	II
<i>Fragaria vesca</i>	II	.	III
<i>Hypericum perforatum</i>	.	IV	II
<i>Agrostis capillaris</i>	V	V	II
<i>Teucrium scorodonia</i>	V	V	V

З вище згаданих робіт (Eliš 1986, Loidi et al. 2004) ми порівняли геоботанічні описи, виконані у різних частинах ареалу виду (в Словаччині та Іспанії) з описами, виконаними в Україні (TABLE 2). Як бачимо, за видовим складом геоботанічні описи з різних країн є дуже відмінними. Разом із тим, деякі види рослин (*Agrostis capillaris*) трапляються в описах з усіх трьох країн, п'ять видів є спільними для описів з України і Словаччини, сім видів – спільні для описів з України та Іспанії.

Щодо біотопної приуроченості угруповань за участю *T. scorodonia* відповідно до системи EUNIS (EEA 2025), то в електронному ресурсі Flora.Veg.EU (Chytry et al. 2024) зазначено, що *T. scorodonia* є діагностичним та домінантним видом типу біотопу R52 «Узлісся на кислих бідних ґрунтах», константним видом біотопів типів N1D «Атлантичні і балтійські широколистяні ліси на приморських дюнах», R52 «Узлісся на кислих бідних ґрунтах», R54 «Рослинність з домінуванням *Pteridium aquilinum*», S33 «Геністоїдні чагарники помірного й субсередземноморського поясу – від рівнин до гір», T1B «Ацидофільні дубові ліси», T1D «Південно-Європейські гірські ліси з *Betula* і *Populus tremula* на мінеральних ґрунтах», T22 «Материкові лавролісті ліси», T27 «Ліси з *Ilex aquifolium*», T29 «Насадження вічнозелених широколистяних дерев, інтродукованих за межі своїх природних ареалів», T3M «Насадження хвойних дерев за межами їхнього природного ареалу», U23 «Силікатні осипища помірного поясу – від рівнин до гірських районів».

Крім того, цей вид може траплятися у наступних більш широких групах біотопів: трав'яні (неальпійські, незасолені), чагарникові, лісові, з розрідженою рослинністю (включно зі скелями та осипищами). Це є свідченням дуже широкої еколого-ценотичної

амплітуди *T. scorodonia* у межах його ареалу. Виявлені нами місцезнаходження, хоча і безпосередньо межують з узліссями, але належать до типів біотопів R1M «Рівнинні до низькогірних, сухі до мезофітних угруповання з домінуванням *Nardus stricta*» та R54 «Зарості *Pteridium aquilinum*», які не згадуються у наведеному вище переліку, що розширює відомості про біотопну амплітуду виду.

Порівняння екологічних умов локалітетів виду в Україні та в межах території його суцільного поширення на основі шкал Елленберга (FIGURE 5) показало, що локалітети з України характеризуються більш вологими та прохолодними умовами порівняно з локалітетами в Словаччині та Іспанії, а також більш кислою реакцією ґрунту. Також ці біотопи характеризуються дещо меншим рівнем освітлення, і мають дуже вузьку амплітуду за цим фактором. За вмістом поживних речовин у ґрунті вони займають проміжне положення порівняно з біотопами зі Словаччини та Іспанії, а за рівнем вмісту солей у ґрунті мають такі ж показники, як і біотопи з Іспанії. Такі особливості цілком відповідають ценотичній приуроченості *T. scorodonia* в Україні, а також засвідчують, що наразі в Україні вид представлений лише ацидофільним його екотипом.

ОБГОВОРЕННЯ

Наші знахідки *T. scorodonia* на території Національного природного парку «Зачарований край» та прилеглий до нього території можуть вважатися найсхіднішими підтвердженими сьогодні локалітетами виду в Східній Європі та фітогеографічно є дуже цікавими. Безперечно, знахідки важливі з точки зору підвищення рівня знань про біорізноманіття природних екосистем, особливо, на природно-заповідних територіях, що є суттєвим в контексті загального зворотного тренду, пов'язаного з антропогенними впливами. Втім, на нашу думку, знахідки є важливими і в іншому вимірі. Варто зазначити, що рослина виявлена у вигляді компактних біогруп-мікропопуляцій, що нараховують понад сотню генеративних особин і приблизно стільки ж особин у прегенеративному періоді. За один рік спостережень чисельність однієї популяції суттєво збільшилася і було знайдено ще два локалітети. І хоча літературні дані та гербарні матеріали дають підстави стверджувати, що представники виду траплялися в Українських Карпатах щонайменше впродовж останніх 80 років, але динаміка чисельності досліджених популяцій дозволяє вважати ці популяції доволі молодими і вказує скоріш за все на нещодавнє вселення виду. Тобто його поява може пояснюватись швидше ефектом засновника, аніж свідчити про поступове скорочення реліктових популяцій виду у цьому регіоні.

Приймаючи до уваги достатньо низький рівень антропогенного, зокрема, туристичного, впливу у сьогоднішній добі на досліджені локалітети, найбільш імовірним є природне проникнення *T. scorodonia* на досліджену територію. Свідченням цього є також практична відсутність синантропних видів у флористичному складі угруповань за участю *T. scorodonia* та високе проєктивне покриття сухої біомаси, що відображає зниження антропогенного навантаження на ці ділянки щонайменше в останні 5–10 років. Разом із тим, знахідки виду добре узгоджуються з сучасною тенденцією його просування в Центральній Європі у східному напрямку, зафіксовану, насамперед, оперативними даними електронного ресурсу iNaturalist (FIGURE 4). Подібний тренд східного просування видів із субатлантичним типом ареалу, можливо, є індикатором сучасного загального напрямку еколого-ценотичних змін у центральній частині Європейського континенту, пов'язаного, передусім, із глобальними кліматичними змінами (Didukh et al. 2016, Didukh 2023).

Виявлені локалітети потребують подальшого моніторингу стану популяцій *T. scorodonia*. Той факт, що угруповання за участю *T. scorodonia* належать до асоціацій, які досі не наводилися для території України, свідчить про необхідність подальшого вивчення не лише флори, але й рослинності Національного природного парку «Зачарований край» та прилеглих територій.

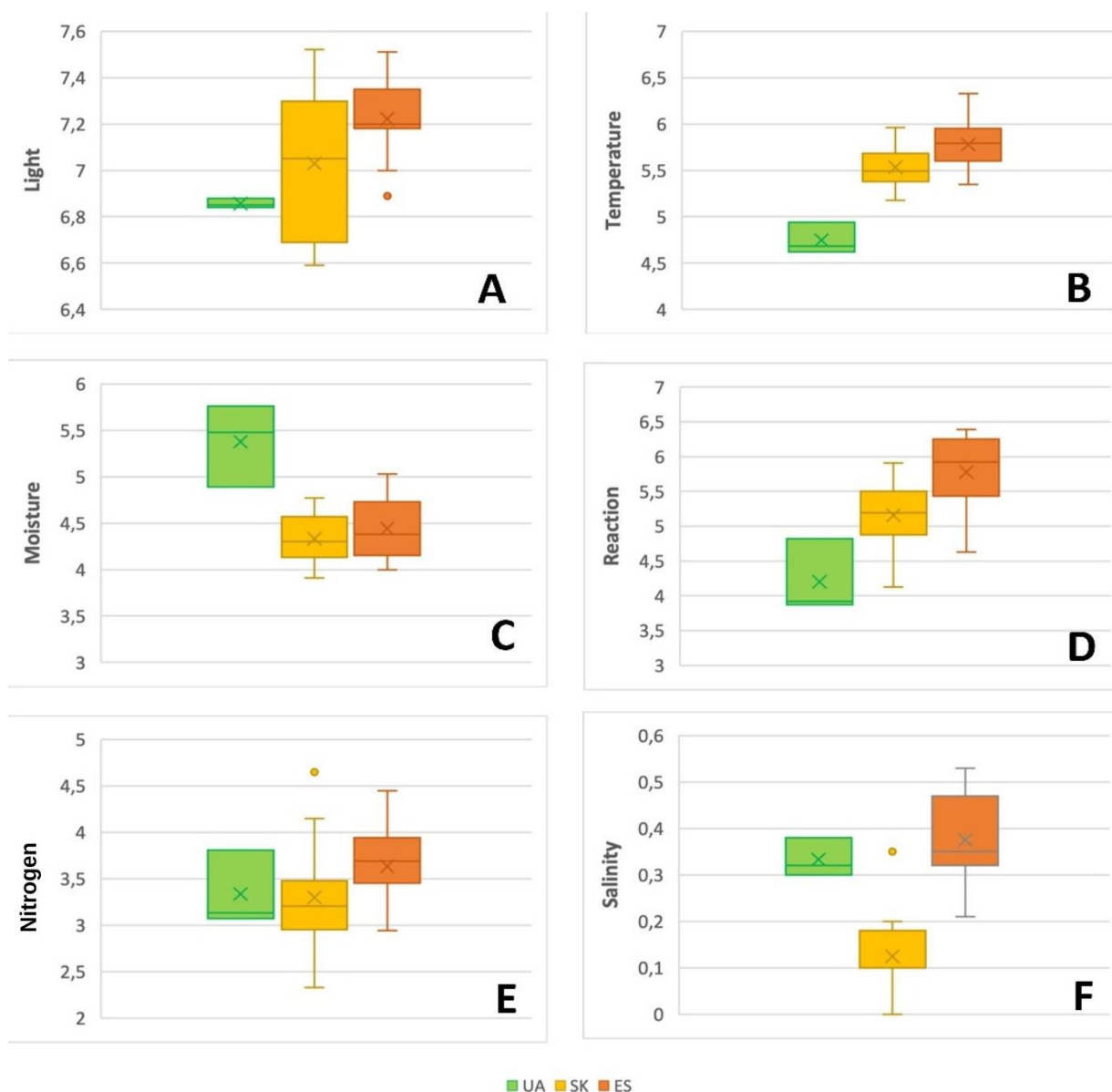

РИСУНОК 5. Фітоіндикаційна оцінка локалітетів *Teucrium scorodonia* на основі екологічних шкал Еленберга з території України (UA, оригінальні дані), Словаччини (SK, за [Eliáš 1986](#), *Galeopsio ladani-Teucrietum scorodoniae*, таблиця 4, описи 1–16) та Іспанії (ES, за [Loidi et al. 2004](#), *Hyperico androsaemi-Teucrietum scorodoniae*, таблиця 3, описи 1–11, 15–17, 19). А – світло, В – температура, С – вологість ґрунту, D – рН ґрунту, E – ґрунтовий азот, F – засоленість ґрунту.

FIGURE 5. Phytoindicative assessment of *Teucrium scorodonia* localities by Ellenberg Indicator Values from Ukraine (UA, original data), Slovakia (SK, according to [Eliáš 1986](#), *Galeopsio ladani-Teucrietum scorodoniae*, Table 4, relevés 1–16) and Spain (ES, according to [Loidi et al. 2004](#), *Hyperico androsaemi-Teucrietum scorodoniae*, Table 3, relevés 1–11, 15–17, 19). A – light, B – temperature, C – soil moisture, D – soil reaction, E – soil nitrogen, F – soil salinity.

ВИСНОВКИ

Вважаємо за доцільне включити цей вид до майбутніх зведень стосовно флори Українських Карпат та України загалом.

ПОДЯКИ

Автори висловлюють щирю вдячність О.Є. Ходосовцеву і Е.О. Химич за допомогу в організації та проведенні експедиційних досліджень, під час яких було виявлено локалітети *T. scorodonia*, а також Д.А. Давидову за підтвердження правильності визначення цього виду.

REFERENCES

- Bartha, D., Király, G., Schmidt, D., Tiborcz, V., Bódis, J., Csiky, J., Csontos, P., Dancza, I., Dénes, A., Fekete, R., Fekete, G., Király, A., Lőkös, L., Molnár, V.A., Szabó, A., Szmorad, F., Takács, A., Török, K. & Zsigmond, V. (2015). *Magyarország edényes növényfajainak elterjedési atlasza*. Sopron: Nyugat-magyarországi Egyetem Kiadó, 329 p. (in Hungarian)
- Bronskov, O.I. & Bronskova, O.M. (2024). *Tamarix laxa* (Tamaricaceae), a new species in the flora of Ukraine. *Ukrainian Botanical Journal* **81** (3): 229–241. (in Ukrainian) <https://doi.org/10.15407/ukrbotj81.03.229>
- Chopyk, V.I. & Fedoronchuk, M.M. (2015). Flora of the Ukrainian Carpathians. Ternopil: TzOB «Terno-graf», 712 p. (in Ukrainian)
- Chytrý, M., Řezníčková, M., Noyotný, P., Holubová, D., Preislerová, Z., Attorre, F., Biurrun, I., Blažek, P., Bonari, G., Borovik, D., Čeplová, N., Danihelka, J., Davydov, D., Dřevojan, P., Fahs, N., Guarino, R., Güler, B., Hennekens, S.M., Hrivnák, R., Kalníková, V., Kalusová, V., Kebert, T., Knollová, I., Knotková, K., Koljanin, D., Kuzemko, A., Loidi, J., Lososová, Z., Marcenò, C., Midolo, G., Milanović, D., Mucina, L., Novák, P., von Raab-Straube, E., Reczyńska, K., Schaminée, J.H.J., Štěpánková, P., Świerkosz, K., Těšitel, J., Těšitelová, T., Tichý, L., Vynokurov, D., Willner, S. & Axmanová, I. (2024). FloraVeg.EU – an online database of European vegetation, habitats and flora. *Applied Vegetation Science* **27**: e12798. <https://doi.org/10.1111/avsc.12798>
- Czarna, A. & Idczak, M. (2021). Nowe stanowisko *Teucrium scorodonia* L. (Lamiaceae) w Wielkopolsce. *Steciana* **25** (3): 27–30. (in Polish) <https://doi.org/10.12657/steciana.025.005>
- Dengler, J., Jansen, F., Chusova, O., Hüllbusch, E., Nobis, M.P., Van Meerbeek, K., Biurrun, I., Boch, S., Bruun, H.H., Čarni, A., Chytrý, M., Csiky, J., Dřevojan, P., Dziuba, T., Filibeck, G., Guarino, R., Jandt, U., Janssen, J.A.M., Kapfer, J., Kuzemko, A., Lenoir, J., Moeslund, J.E., Peet, R.K., Pérez-Haase, A., Pielech, R., Rašomavičius, V., Ruprecht, E., Sádlo, J., Sengl, P., Škvorec, Ž., Šumberová, K., Talebi, A., Tsiripidis, I., Vassilev, K., Viciani, D., Virtanen, R. & Willner, W. (2023). Ecological Indicator Values for Europe (EIVE) 1.0. *Vegetation Classification and Survey* **4**: 7–29. <https://doi.org/10.3897/VCS.98324>
- Didukh, Ya.P. (2023). *The plant world of Ukraine in the context of climate change*. K.: Naukova dumka, 198 p. (in Ukrainian)
- Didukh, Ya.P., Chorney, I.I., Budzhak, Tokariuk A.I., Kish R.Ya., Protopopova V.V., Shevera M.V., Kozak O.M., Kontar I.S., Rosenblit Yu.V., Norenko K.M. (2016). *Climatic changes of the plant world of the Ukrainian Carpathians*. Chernivtsi: DrukArt, 280 p. (in Ukrainian)
- Eliš, P. (1985). Critical rosette size for flowering in a “biennial” plant species (*Verbascum speciosum* Schrader). *Acta Universitatis Agriculturae Brno, Series A* **33** (3): 435–444.
- Eliš, P. (1986). Vegetácia štátnych prírodných rezervácií Hrdovická a Solčanský háj a projektovanej ŠPR Kovarecká dubina (pohorie Trábeč). *Rosalia* **3**: 33–79.
- Euro+Med (2025). Euro+Med PlantBase: The information resource for Euro-Mediterranean plant diversity. Euro+Med Project. <https://europlusmed.org> [24/07/2025].
- EEA (2025) European Environment Agency (EEA). EUNIS habitat classification – revised code browser. <https://eunis.eea.europa.eu/habitats-code-browser-revised.jsp> [25/07/2025].
- Fedoronchuk M.M. (2022). Ukrainian flora checklist. 1: family Lamiaceae (Lamiales, Angiosperms). *Chornomorski Botanical Journal* **18** (1): 5–27. <https://doi.org/10.32999/ksu1990-553X/2022-18-1-1>
- GBIF (2025) *Global Biodiversity Information Facility*. <https://www.gbif.org/species/2926901> [24/07/2025].
- Hegedúsová Vantarová, K. & Škodová, I. (eds.) (2014). *Rastlinné spoločenstvá Slovenska. 5. Travinno-bylinná vegetácia*. Bratislava: Veda, 581 p.
- iNaturalist (2025) *iNaturalist*. <https://www.inaturalist.org> [24/07/2025].
- Klokov, M.V. (1960). Labiatae Juss. In: Flora URSS, Vol. 9, 5–364. Kyiv.: Publishing House of the Academy of Sciences of the Ukrainian SSR. (in Ukrainian)
- Kmeťová, E. (1993). *Teucrium* L. In: Flóra Slovenska, Vol. V/1, 193–205. Bratislava: VEDA, Vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied.
- Kuzemko, A. (2012). Ukrainian Grasslands Database. In: Dengler, J., Oldeland, J., Jansen, F., Chytrý, M., Ewald, J., Finckh, M., Glöckler, F., Lopez-Gonzalez, G., Peet, R.K. & Schaminée, J.H.J. (eds.), *Biodiversity & Ecology. Special Volume: Vegetation databases for the 21st century* **4**: 430. Hamburg.
- Kuzemko, A. (2024). Observation 236039063 [iNaturalist]. <https://www.inaturalist.org/observations/236039063> [24/07/2025].
- Loidi, J., Herrera, M., García-Mijangos, I. & Biurrun, I. (2004). Forest edge herbaceous vegetation (*Trifolio-Geranietea*) of northern Spain. *South African Journal of Botany* **70** (2): 284–297.
- Maglocký, Š., Eliáš, P. & Šipošová, H. (1999). *Teucrium scorodonia* L. In: Čerovský, J., Feráková, V., Holub, J., Maglocký, Š. & Procházka, F. (eds). *Červená kniha ohrozených a vzácných druhov rastlín a živočíchov SR a ČR. Vyššie rastliny*: 372. Bratislava: Priroda.

- Mártonfi, P. (2000). *Teucrium* L. – ožanka. In: Slavík, B., Chrtek, J. jun. & Štěpánková, J. (eds). *Květena České republiky*, Vol. 6, 564–571. Praha: Academia.
- Myhal, A.V., Andryk, Y.Y., Kish, R.Ya., Sanislo, Ya.P. & Komendar, V.I. (2012). NPP “Zacharovanyi Krai”. In: Onyshchenko, V.A. & Andriyenko, T.L. (eds). *Phytodiversity of nature reserves and national nature parks of Ukraine. Part 2. National Nature Parks*: 250–256. Kyiv: Phytosociocenter. (in Ukrainian)
- Mosyakin, S.L. & Fedoronchuk, M.M. (1999). *Vascular plants of Ukraine. A nomenclatural checklist*. Kiev, 345 p.
- Moysiyenko, I.I., Umanets, O.Yu., Dengler, J., Guarino, R., Dembicz, I., Kucher, O.O., Skobel, N.O. & Bednarska, I.O. (2021). *Torilis pseudonodosa* Bianca (Apiaceae) – a new species for the flora of Ukraine. *Chornomorski Botanical Journal* 17 (4): 331–338. <https://doi.org/10.32999/ksu1990-553X/2021-17-4-3> (in Ukrainian)
- Pawłowska, S. (1967). *Teucrium* L., Ožanka. In: Pawłowski, B. (ed.). *Flora Polska. Rośliny naczyniowe Polski i ziem ościennych*, Vol. 11, 83–90. Warszawa–Kraków: PWN. (in Polish)
- Popov, M.G. (1949). *Outline of the vegetation and flora of the Carpathians*. Moscow: MOIP Publishing House, 303 p. (in Russian).
- POWO (2025). Plants of the World Online. Facilitated by the Royal Botanic Gardens, Kew. <https://powo.science.kew.org/> [24/07/2025].
- Prokudin, Yu.N. (ed.). (1987). Identification Guide to the Higher Plants of Ukraine. Kiev: Naukova Dumka, 548 p. (in Russian)
- Shyshkanynets, I., Lutak, V., Kotubey, I. & Khymych, E. (comp.). (2025). “Zacharovanyi Krai” National Nature Park: Main Areas of Activity. Uzhhorod: Lira, 68 p. (in Ukrainian)
- Szafer, W., Kuleżyński, S. & Pawłowski, B. (1986). *Rośliny polskie*. Warszawa: PWN. 1020 p. (in Polish)
- Tichý, L. (2002). JUICE, software for vegetation classification. *Journal of Vegetation Science* 13 (3): 451–453. <https://doi.org/10.1111/j.1654-1103.2002.tb02069.x>
- Tutin, T.G. & Wood, D. (1972). *Teucrium* L. In: Tutin, T.G., Heywood, V.H., Burges, A.A., Moore, D.M., Valentine, D.H., Walters, S.M. & Webb, D.A. (eds). *Flora Europaea*, Vol. 3, 131–135. Cambridge: Cambridge University Press.
- UNESCO World Heritage Centre. (n.d.). Primeval Beech Forests of the Carpathians and Other Regions of Europe. <https://whc.unesco.org/en/list/1133/> [24/07/2025].

РЕЗЮМЕ

Куземко, А.А., Начичко, В.О., Мочан, В.І., Кіш, Р.Я. (2025). *Teucrium scorodonia* (Lamiaceae) – забутий вид флори України. *Чорноморський ботанічний журнал* 21 (3): 236–249. <https://doi.org/10.32999/ksu1990-553X/2025-21-3-3>

13 серпня 2024 року нами було виявлено вид, який раніше не наводився в основних фундаментальних зведеннях щодо флори України – *Teucrium scorodonia*. Представників виду було виявлено на південному мегахилі хребта Великий Діл – центральної частини внутрішнього Вигорлат-Гутинського вулканічного хребта в межах Національного природного парку «Зачарований край» у Хустському районі Закарпатської області. У серпні 2025 року ми повторно дослідили цей локалітет, а також виявили два нових місцезнаходження виду у цьому національному парку та на прилеглий до нього території. Два локуси виду були знайдені на краю галявини посеред букового лісу на висоті 903–905 м н.р.м. Ще один локус було виявлено у заростях орляка (*Pteridium aquilinum*). Усі популяції нараховували щонайменше 100–150 генеративних особин. Детальний аналіз літературних джерел та гербарних матеріалів показав, що цей вид представлений у флорі України щонайменше впродовж останніх 80 років, але ці факти не були взяті до уваги при підготовці фундаментальних флористичних зведень для території України. Тому *T. scorodonia* отримав *de facto* статус забутого виду флори України. *Teucrium scorodonia* – європейський вид з субатлантичним ареалом, поширений у Південній, Західній та Центральній Європі. Північна межа його суцільного поширення сягає півдня Швеції та Норвегії, а східна включає ізольовані локалітети у Польщі та східній Угорщині на кордоні з Україною. Більшість нещодавно виявлених популяцій виду у Центрально-Східній Європі, зокрема в Польщі, вважаються антропогенними. Однак у сусідніх Словаччині та Чехії вид перебуває під охороною. Угрупування, в яких вид був виявлений в Україні, віднесено до трьох різних асоціацій класів *Calluno-Ulicetea*, *Nardetea* і *Epilobietea* та двох типів біотопів R1M та R54. Фітоіндикаційна оцінка оселищ за значеннями екологічних шкал Елленберга показала, що порівняно з оптимальними умовами в угрупованнях, описаних у Словаччині і Іспанії, локалітети виду в Україні характеризуються більш прохолодними, вологими і кислими умовами. Знахідки *T. scorodonia* на території Національного природного парку «Зачарований край» можна вважати найсхіднішими місцезнаходженнями виду в Східній Європі. Враховуючи досить низький рівень антропогенного, зокрема туристичного, впливу на досліджувані ділянки, природне походження виявлених докалітетів *T. scorodonia* є цілком вірогідним. Подальші спостереження за виявленими місцезнаходженнями, а також пошук нових локалітетів виду в Україні, можуть пролити світло на питання його еколого-ценотичних переваг та походження.

Ключові слова: біорізноманіття, біотоп, EUNIS, екологічні шкали Елленберга, Закарпатська область, морфологія, національний природний парк «Зачарований край», популяція, синтаксономія, Україна, хорологія.